

BUDA-PESTA

3 Maiu st. v.

16 Maiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 18.

Anulu XI.

1875.

Pretiuu pe unu annu 10 fl.

Pentru Romanii'a 2 galbeni.

Reflessiuni dupa unu balu.

Si inca totu vibreza l'audiu-mi melodii'a,
De si d'unu quartu de ora salonulu am lasatu;
Si par' ca audiu inca cum muge vijeli'a,
Si cum spumele albe pe oceanu se batu.

Dar... eta Aurora, e ora diminetii,
In urm'a noptii care pre veselu a trecut;
Si par' ca totu vediu inca fiintiele frumsetii
Sborandu ca nisce angeli in valtiulu inceputu.

Si cum potu da uitarii a balului splendore,
Prin care juni si june innota in placeri?
Candu unii se saluta, er altii cu amore
Dantiéza, si cu ochii vedu numai primaveri.

Candu unii cautu frumseti'a in talii mladiose,
Se sbore impreuna la peptu imbratisiati;
Er altii au dorinti'a cu nimfele frumoase
Si-unu secolu se s'avante, dantiandu electricisati.

Candu apoi o fiintia la alta sollicita
Ca 'n dantiu se se avante cu pasii dantiatori;
Er gratiile-i raspunde cu mina multiumita,
Pe buze cu surisulu, ca fi-i-va urmatori.

Candu lumea adunata, avida ea privesce,
Si vre ca se distinga frumosulu din frumosu;

Er timpulu trece, trece, si nimeni nu gandesc
Ca noptea e invinsa de soarele focusu.

In fine, candu orchestr'a totu mai incetu resuna,
Er radiile luminei palescu in giurulu meu;
Candu lumea se rareste, dicendu-si „Nopte buna!“
Er peptu-mi inca bate... atunce plecu si eu!

Eu nu potu da uitarii a balului splendore,
A ochiloru frumsetie, alu buzeloru carminu:
Ca-ci bratie d'alabastru si-a peptulu ardore
Producu o fericire, la care eu me 'nchinu.

Unu balu a fostu acest'a ce 'ncant' pe dantiuto-
riulu;

Unu balu e si vieti'a la care e ursitu;
Traiesce, se resfatia, s'amuza moritoriulu;
Dar ca-i o vanitate putinu elu s'a ganditu.

Cu doi se 'ncepe valtiulu, cu doi se-si sfrsiesce;
Er omulu candu se nasce, se nasce moritoriu;
In balu afli multime, dar nimeni nu gandesc
Ca celu ce s'amuséza cu morte e datoriu.

Privimu dupa frumsetie, saltamu cu bucuria,
Compunemu la proiecte ce noptea le visamu:
Dar ori-ce fericire, si ori-ce veselie
Disparu fara de veste si tristi le contemplamu.

Si inca totu vibréza l'audiu-mi melodí'a,
Si pare cà vedu inca frumosulu paradísu,
Cu brune si blondine, dantiandu cu veselía;
Dar — lumea e nimica: unu balu si-apoi unu —
visu.

Ploesci 1875. Febr. 9.

Z. Antinescu.

Fantasia in visu.

— Schitia. —

Erá de catra séra, séra pré frumósa cum
numai se póte inchipuí...

Sórele spléndidu si-reversá radiele sale
ultime preste universulu nemarginitu, ceriulu
erá seninu, numai ventulu ce sufla de la apusu
spre resaritu — cá de comunu in santítulu só-
relui — punea in circulatiune câte o grupa de
nori, cari cu o usorintia placuta plutiáu a su-
pra orisonului, coloratu purpuríu de radiele
ultime a le sórelui maiestosu.

Bórea lina de séra miscá frundiele uscate
si decadiute de pe fagii crengosi, stancele in-
caruntite ce se imbratisiau cu vêrfulu fagiloru
innalti — priviau la mine cá nesce martori
tristi ai trecutului.

Ochii si-perdeau vederea in aspectulu na-
turei pré frumóse!...

Totulu erá in tacere — — — totulu mi-
se parú maiestosu! si eu privindu din candu
in candu la sórele ardiotoriu, si ascultandu
sióptele line a le frundioloru, ce se miscau de ze-
firulu serei, intre meditatiuni mi-luai calea pe
o cararusia sierpuitória susu la munte.

Intre aceste me cuprinse oboséla, — cà-ci
tóta diu'a amblasemu, inse nu o simtieam,
cà-ci fantasi'a — rumpendu catusiele corpo-
rale, cu aripile celeritáti me aventá in regiu-
nile idealului... si numai candu si candu,
candu patulu armei, ce o portám pe spate, se
aniná in vre-o crénga uscata, si me impedecá
estmodu in mersu, — me trezii cá spariatu din
visulu frumosu, ce si-creá sie-si fantasi'a via in
spiritulu meu.

Dar unu minutu, si firulu fantasíei rupte
erá de nou intregitu, si eu de nou umblám cu
cugetulu in regiunile spiriteloru.

Astfeliu am petrecutu cá vre-o jumetate
de óra, neaudíndu si nevediendu nimica din
cele — ce se intemplá langa mine, cà-ci pote-
rea cugetului in sborulu seu liberu a ocupatu
totu terenulu vediului si audiului; candu de
odata simtíi ca me trage cineva de spate.

M'am intorsu inderetru.

Arma-mi erá de nou acatiata de o crénga,
si curéu'a, care erá crucisiu puse peste ume-
rulu meu — nu me lasá sè pasiescu mai
incolo.

Am ruptu orénga, ce me impedecá in
mersu, si din intemplantare mi-am aruncatu ochii
la ceriu, — ceriulu erá rosiu-purpuriu si sórele
departe... departe, din colo de muntii cei re-
corosi, ce se intindea inaintea mea, — mi-
parea cà numai vibrá in aeru gata in totu mi-
nutulu a cadé abisu.

Crengile elatite de zefirulu — crescutu
deja in suflarea de venturelu linu, me recoríá
suavu la facia, si eu cá sè departu inferbintiél'a
— ce impresiunea diverseloru icóne fantastice
au atitiatu in mine, — mi-aruncau pelerí'a pe
unu trunchiu de lemnu uscatu.

O suflare de ventu linu recoritoriu de-
locu a uscatu sudorile, ce mi-acoperiau fruntea
si eu renoitu in poteri si in spiritulu debilitatu
de sborulu neincetatu alu cugeteloru... mi-
continuai calea.

Chiar eram gata a sarí peste unu isvoru
cristalinu, ce mi-stetea in cale, candu unu can-
tecu dulce armoniosu mi-ocupá atentiunea, unu
cantescu, care par' cà erá acordulu dulce alu
lirei lui Apoline, séu accentele placute ale Silfi-
deloru mitologice.

Preocupatu de acelu cantescu, am remasa
cá o statua radiematu pe arma-mi! Erá imnu-
rile de multiumita, ce paserile indatinéza a le
cantá in apunerea sórelui.

Dómne ce frumóse cantece!

O filomela, cu tonulu ei placutu si deli-
catu de pe unu tufisiu micutiú cantá in limb'a
sa multiumita lui Dumnedieu, merlele, grauri
si alte paseri i secundau in limb'a loru.

Cu ochii atintiti la ceriu — priviam só-
rele care pentru ultim'a óra s'a imbracatu in
spléndorea sa maiestatica, sè deie unu sarutu
de remasu bunu pamentului.

Candu éca unu noru usioru, manatu cá de
zefiru alunecá prin eteru, care a acoperitu dina-
ntea mea lumin'a sórelui. Paserile si-au finitu
rugatiunile, numai buzele mele se miscau ros-
tindu cuvinte despre sórele celu purpuríu, dar
a incetatu, au tacutu si ele, cà-ci plutindu mai
incolo norulu, sórele a disparutu.

O intunecime de séra s'a intinsu in giu-
rulu meu, care din minutu in minutu crescea.

Unde voi merge in asta-óra? cugetai...

Sè me intorcu a casa? Ba!

Locurile sunt destulu de cunoscute si si-
gure, cà-ci sunt locurile copilaríei mele, abiá
in o distantia de o jumetate de mila de la vé-

tr'a parintiésca; si chiar de nu ar fi sigure mi le voi face, cà-ci am arma, care in casu de trebuintia va scéi scóte mórte a supra ori carui atacatoriu.

Mi-apucaí arm'a, si încátu intunecimea mi-a concesu o-am pipaitu la piramida.

Erá bine! am luat-o in susa pe cóst'a dealului, cugetandu despre cei doi inimici — ce neinctatu se batu unulu cu altulu, si candu unulu invinge — cealaltu se retrage; dar mai tardiu renoindu-se lupt'a, invinsulu in o lupta nóua bate pe invingatoriu, si apoi atunci acela e la rondulu seu sè se retraga.

Sórele si Luna, voi sunteti acei inimici neinpacati!

Sórele a disparutu. Nu peste multu, éca-ta lun'a triumfatória, suridiendu si-ocupa tronulu seu cu fala si superbia! Ride, ride cugetai in mine, nu va durá multu nici domnirea ta.

Mai dóue óre am petrecutu printre stancelle si copacii seculari, neconturbatu in fantasi'a mea, afara de nesce buhe, cari spariate de pasii mei ce resunau prin stancelle betrane, cu o lene sborau in giuru-mi.

In urma am ajunsu vêfulu!

Vêfulu muntelui C. e incoronatu cu stance gigantice, cari prin fatalitátile timpului, precum dicu betranii — prin mai multe cutremururi de pamentu l'a ruptu in mai multe parti, cari apoi cá nesce piramide stau ingramadite un'a peste alt'a.

Ruinele acestoru stance forméza unu cercu, încátu a-lu strabate numai acela lu-póte, care adese-ori l'a calcatu.

Am trecut ruinele, si éca-te m'am aflatu la faci'a unui locu istoricu, m'am aflatu la gur'a pescerei lui Pinteá Vitézulu.

Poporulu cunósce locul acest'a, si multe am auditu din gur'a lui despre Pinteá Vitézulu, care intocmai ca — Horia, Closca si Cristianu si-au aredicatu bratiulu, sè franga asuprirea poporului romanu.

Dar si sórtea lui fu cá aceloralti luptaci ai libertátii. Elu fu impuscatu in piati'a Baiei-mari.

Am intratu in pescera.

O gaura scobita in pamentu, in form'a unei pivnitie cu trei despartieminte, éca-te palatiulu voinicului in mijlocu stá o piétra mucedita, éca-te si mobiliériulu!

M'am pusu pe piétr'a mucedita, care precum dice traditiunea i serviá lui Pinteá de scaunu, si mi-am datu sboru liberu cugeteloru . . .

Am cugetatu despre Pinteá, si mi-se pa-

rea, cà vedu tóte intimplamintele lui, mi-se parea, cà vedu luptele lui in fruntea celoru 150 de voinici ce i-a avutu; si mi-adusei aminte de povestile poporului, cari spunu, cà Pinteá Vitézulu in nopti luminóse se ivesce si acuma in pivniti'a lui de odinióra.

In primulu momentu unu fioru rece mé petrunse, am strinsu arm'a mai tare catra mine, dar indata cá desceptatu din fantazfi, o-am aruncatu la pamentu, esclamandu: De va vení Pinteá, n'am trebuintia de arme, cà-ci elu me va aperá de ori si ce atacatoriu.

Oh de ar vení sè-lu vedu!!

Si poporulu are dreptu, Pinteá vine in pescerea sa in nopti luminóse, eu l'am vediutu, l'am auditu.

In pescera erá intunerecu, numai candu si candu strabatea câte o radia palida a lunei, luminandu paretii cei umedi si negri ai despartimentului unde eram eu.

M'am sculatu de pe piétra si m'am trasu la paretile din dosulu despartimentului, si radiematu de elu stámu meditandu . . .

Multu timpu am statu radiematu de paretile cufundatu in meditatiuni, candu mé desceptara din visurile mele nesce cantece subterane, cantate cu multa jale. Cantulu erá fórte linu, si abiá potui audi urmatórele cuvinte:

Fruindia verde de secara,
Cóleá catra primavéra,
Candu se 'mbraca codrii éra,
A esitu Pinteá afara.

Canteculu a incetatu pe unu minutu, cá sè se incépa cu mai mare focu, si cá unu refrenu am auditu urmatórele — cantate de unu versu doiosu:

Fratiloru, fartatiloru!
Stau sè moriu, asiá mi-i doru,
Mergeti câti-va 'n Baia-mare,
Dupa vinu, pane si sare,
Sè ne facemu cina buna
Sè petrecemu impreuna!

Canteculu devenì totu mai aspru, si urmatórele versuri, ce le-au respunsu Pinteá haiduciloru, cari l'au impregiuratu in piati'a Baiei, (dupa ce ei prin tradare au aflatu secretulu prin care se póte ucide Pinteá,) fórte claru le-am audítu:

Fratiloru, haiduciloru!
Spuneti voi si domniloru,
Cà legatu eu nu m'am datu,
Ci vitézu cà m'am luptatu;
Cá sè sciu cà de pruncu micu
Pan' la mórte am fostu voinicu.

Dar trei fire de grâu santu,

Si plumbutie de argintu,
M'au aruncatu la pamentu !

Abiá au resunatu aceste cuvinte si pescerea intréga s'a cutremuratu ! Gur'a pescerei se deschise intoemai cá o pórtá triumfála, si atunci o fantóma imbracata in albu cu sabia in mana a intratu.

Fantóm'a s'a opritu in mijloculu pescerei, si cu tonu serbatorescu si cutrieratoriu a disu urmatórele :

O suta si cinci-dieci ai mei
De voinici cá nescé zmei !
Ve paditi prin codrulu verde
Cá 'n Bai'a, viéti'a-ti perde . . .
Si tieneti toti la olalta
Si nu ve dati voinici odata.

Pintea a lacrimatu, eu l'am vediutu lacrimandu, Pintea cu faci'a erá intorsu catra usi'a pescerei, si asiá pe mine nu m'a observatu. — Candu inse elu s'a intorsu cu faci'a catra dosulu pescerei, a datu de arm'a mea, si a strigatu câtu se cutremurá paretii: „Ce arma-i acésta, dóra chiar arm'a vre unui haiducu, cu care m'au impuscatu?“ La ce-i respunse o vóce — „ba!“ Pintea s'a intorsu catra loculu de unde a venitu respunsulu, si a datu de mine, care si acum eram radiematu de parete, si mi-díse :

— Dar tu cine esti ?

Eu i-am respunsu :

— Eu sum unu romanu, am venitu sè te vedu . . .

— De esti Romanu, bine ai venitu, cà-ci adi o sè vedi multe ! Diu'a de adi este diu'a mortii mele, si asta-di la mediu-de-nópte se voru aduná multe spirite, spiritele stramosiloru tei . . .

Abiá si-finì cuvintele, dupa cari nenumerate spirite, imbracate in feliurite haine, au intratu in pescere.

Erau multi, toti erau tristi si seriosi si toti au strinsu mana cu Pintea. Spiritele apoi s'au adunatu in giurulu scaunului lui Pinte, si scaunulu s'a prefacutu intr'o mésa intinsa, si pe mésa erá o carte, si in carte erá scrisu vítoriulu natiunei romane . . . o fiintia imbracata in haine curatu albe, au deschisu cartea si au cetitu in ea, apoi scolandu-se, díse :

— Adi e diu'a mortii lui Pintea ! Sè ni aducemu a minte, cà elu numai prin tradare a potutu cadé. Piéra tradatorii din mijloculu nostru ! Traiéscá numai cei buni !

— Piéra tradatorii ! — strigara toti.

Dar éta, m'am desceptatu din somnulu adancu, cà-ci tóte aceste au fostu numai unu visu adancu.

M'am desceptatu din somnu, sórele de nou si-a ooupatu tronulu seu, si in locu de pescerea lui Pintea m'am aflatu in odai'a de dormitu.

Dar si acuma mi-pare cà mai audu inca cuvintele :

— Piéra tradatorii !

I. T. Fane.

La unu ghiocellu.

Ghiocellu cu alba frunte
D'o di numai pe pamentu !
Venturi reci te batu din munte
Si zapad'a ti-i vestmentu,

Fara radie de la sóre,
Cum gandesci tu sè traesci ?
Candu de viscolu totulu móre
Nu ti-e téma cà palesci ?!

Dar tu, draga fioricica,
Esti nascuta a suferi :
Cum te areti, de mititica
Ghiaci'a vine-a te 'nveli !

Pentru tine nu e sóre,
Stele n'ai p'unu ceru seninu,
N'ai nici róua-aromitóre,
Ce dà Maiulu unui crinu !

Tu n'ai serile de véra,
Candu alu lunei ochiu duiosu,
Printre stele se cobóra,
Sè te mangaia-amosu.

Astadi vai ! sunt aspre timpuri . . .
Nu intalnesci iubite flori,
De câtu paseri, ce pe campuri
Tremura sub aripiori ;

Cà-ci camp'i'a e 'nvelita
De ometulu inghiaciatu.
Si padurea despletita
Urla 'n crivetiu desperatu.

Unde speri sè afi mila
Ghiocelu, in iérn'a grea,
Candu sburdalnic'a copila
Nu mai vine-a te cautá ?!

Totu cá tine flóre alba
Resarii in Martisioru,
Si junetiea mea cea dalba
Se palesce de unu doru.

Curgeti, curgeti lacrimi line
Pan' ce-oiu fi, sè nu secati,
Si voi radie de focu pline
P'amendoi ne mangaiati!

Déca cerulu in manía
Ordoná si noi sè fimu,
Nu cá alti 'n veselia
Ci 'n suspine sè perimu :

Tu batutu de vijelia
Sub zapada sè te stingi
S'in desiertu intr'o pustia
Sórtea cruda sè-ti o plangi . . .

Èr eu scurt'a mea viétia
S'o petrecu totu lacrimandu,
Fara radia de sperantia,
Sè me stingu totu supinandu . . . !

Curgeti, Curgeti, lacrimi line,
Pan ce-oiu fi, sè nu 'ncetati,
Si voi radie de focu pline
P'amendoi ne consumati!

Elena Const. Eleuterescu.

O a n i m a.

— Novela de Teresia Ramlau. —

— Pentru ce esti asiá trista astadi, scumpa Eleno? — întrebà tinerulu profesoru de musica Valdemar Dóring pre invetiacele sa, si apropiandu-se de dins'a, i apucà man'a.

Ea erá o féta seriósa si frumósa cu ochii vênети, blandi. Asta-di inse nu întórse acesti ochi tinerului ce stá inanitea ei. — Tacuta si privindu la pamentu stá razemata de feréstá, ascultandu canteculu paseriloru ce se leganau pre ramii teiului de la ferést'a ei.

— O! vedi — dise Valdemar, si apesà infocatu man'a Elenei pre buzele sale, — vedi câtu de frumosu si amicabilu ni ofere sórele radiale sale si dta mi-refuzi radiele sórelui meu, mi-opresci privirea acestoru ochi, in cari mi-vedu Ceriulu meu.

— Domnule! — dise Elen'a blandu, — nu vorbí asiá catra mine, pentru cà nu scii câtu trebue sè suferu, si nici nu-ti intipuesci ce dí decidietória e pentru noi cea de adi!

— Tóte le sciu, — dise Valdemar tristu, ér vei avé vre-o superare pe care nu trebue sè o sciu, precum nu trebue sè cunoscu tóte celelalte suferintie ale dtale.

— Totusi, scumpe amice, intristarea mea

de acuma trebue sè o scii, — díse Elen'a, trebue sè o scfi, fiindu cà ne atinge pe amendoi, dar me intristezu, sciindu cà trebue sè-ti causezu dorere.

— Pentru Ddieu, ce va fi acest'a? — întrebà Valdemar spariatu. — Vorbesce!

— Nu scii cà asta-di sum de 23 ani? — dise Elen'a incetu.

— Asta-di ti-i diu'a nascerii? Si inca si acest'a acum o audu mai antâiu! — dise Valdemar confusu. —

— Astadi e 17 Juniu. Pentru ce sè te fiu facutu atentu pana acuma?! — dise Elena dorerosu.

— Pentru cà acuma nu am nici o flóre, nici o girlanda pentru dta, — dise Valdemar iute.

— Si totusi ai pentru mine celu mai mare si celu mai frumosu donu, de nu cumu-va mi-lu vei denegá, — dise ea seriusu.

— Eleno! cum sè-ti intielegu cuvintele?

— Girland'a ce poti sè mi-o dai stà intru o rogare, a carei implinire atêrna de la dta, — dise Elen'a totu in acel'a-si tonu. —

— Elena te rogi acolo unde n'ai decâtu sè poruncesci! Séu ai uitatu, cà dorintiele-ti sunt legi pentru mine? Ce ar fi de care sè nu póta dispune Elena? — dise elu apesandu cu tenere-tie amendoue manile ei la peptulu seu.

— E multu ceea ce ti-ceru — dise Elen'a incetu, — gândesce-te Valdemar!

— N'am nimicu de a megândí, si a siovaí, candu Elena are o dorintia — dise elu iute.

— E bine, dar atunci dorescu cà despartirea nóstra de asta-di sè fia unu adio eternu pentru noi, — dise Elen'a incetu, dar resoluta.

Spariatu, fara a poté scóte vre-unu cuventu, tinerulu privì la Elen'a, care stá palida si tremuranda inaintea lui.

— Ce feliu? am auditu eu bine? — murmurà elu de abiá. Eleno! déca vei mai repeti acestu cuventu grozavu, atunci. . . .

Elu lesinà.

— In genunchi te conjuru, retrage acést'a cerere, — strigà elu vinindu-si in ori. O! nu te întórce de mine, privese-me cu ochii-ti frumosi, cà sè cetescu pre ceriulu meu, cà ce am auditu a fostu numai unu visu infioratoriu, care a voitu a me spariá.

— Nu, amicul meu, nu ai visatu, nu e numai gluma, cà noi trebue sè ne despartimu, — repeti ea.

— Sè ne despartimu? Asiá dar Eleno nu scfi, cà esti viéti'a vietii miele? cà de unu anu de candu te-am vediutu pentru prima-óra, nu numai cà te-am iubit, ci te-am adorat? cà a-

cestu amoru s'a reversatu presté mine cá o aparintia cerésca? cá te-am consideratu cá pre idealulu incorporatu alu fantasiei mele, si cá acestu amoru in decursu de unu anu s'a intaritu cá o stanca? — si cu totulu absorbitu in placerea simtiementului seu tinerulu adause cu blandetia si cu fragedime Eleno! vei mai vorbí acuma de o despartire, care nu e cu potintia?

— Ceea-ce mi-spuni acuma, am sciutu-o de multu, si numai acest'a ceea e ce ne desparte, — díse Elen'a cu autoritatea, si apoi continuà: Cu tóte cá inca sum tinera, totusi am jocatu rolulu unei murinde pre scen'a vietii dar carier'a dtale se incepe numai acum'a si pasiunea unui tineru nu trebuie sè impedece pre unu barbatu in calea vietii. Dta nu scfi acuma ce ceri. Cum ingenunchi acuma inaintea mea, asié vei ingenunchiá odata inaintea lui Ddieu, multumindu-i, cá te-a aperature de o nebunfa a tineretiei de care ti-ar paré reu in etatea barbatésca.

— Asiá dar te indoiesci despre constanti'a amorului meu? Nu cugeti la acea, cá mi se rumpe anim'a, cá fara de Dta, despartitu, asiu morí? — díse Valdemar palidu si cu ochii stinsi.

— Biete amice, — díse Elen'a tristu, — cátu de usioru judeci mórtea! Eu ti-spunu, cá ni se rumpe anim'a, dar nu morimú!

— Ce feliu? vorbesci din esperintia? ti-a frantu cine-va anim'a? — strigà Valdemar cu spaima.

— Da! amicul meu, mi-a frantu-o, — ea se pall si mai tare — inse nu prin amoru.

— Nu prin amoru? — repeti Valdemar ce ar mai poté fi alta in stare afara de amorulu nefericitu a frange o anima?

— Cursulu vietii! — replicà Elen'a.

Valdemaru se redicà din genunchi:

— Eleno! — díse elu petrundu, privindu faci'a palida a iubitei sale, — Eleno! spune-mi pentru ce nu trebuie sè te mai vedu? Dà-mi o cauza de ajunsu si déca acest'a cauza va face trebuinciósa despartirea nóstra, atunci sè fiu si nefericitu. Asiá inse, cá si celu din inchisóre, am unu dreptu a intrebá, pentru ce sum condamnatu?

Cu o cautatura plina de dorere privi Elena la tinerulu Valdemar!

— Nu scfi ce ceri, — díse ea. — In acestu „pentru ce“ alu despartirii nóstre zace totu trecutul meu, si acest'a nu-lu potu spune la nime.

— Asiá dar nu sum demnu de increderea

dtale? Me despretiuesci? — díse elu cu o cautatura aspra.

Elena se cutremurà.

— Valdemar! — díse ea, — cum ti-póte plesni prin minte o parere asiá nedémna? Sè te despretiuescu? Prin dta am ajunsu a iubí ér o viétia, care pana ací o portám cá o sarcina. Si eu sè te despretiuescu? — si incetu continuà ea: Me voiu incercá a-ti implini dorinti'a. Ti-voiu spune acelu „pentru ce“ alu despartirii nóstre, ori cátu de greu-mi cade. Siedi langa mine, cá in apropiarea unui amicu sè-mi potu recástigá poterea trebuinciósa, déca cumva me va slabí dorerea la reinviarea suferintieloru mele trecute.

Asiá vorbí ea asiediandu-se langa olalta si Valdemar ascultà cu incordare miscarea buzeloru ei:

— Asculta si mi-compatimesce sórtea nefericita!

* * *

„Eu am remasu fara mama inainte de a poté pronuciá cuventulu „mama.“ Candu numerám 5 ani, am perdutu pe tatalu meu, care cá medicu cadíu victim'a oficiului seu, si numi lasà nimicu, decátu numele seu. Cá orfana m'am dusu la o matusia, care fara incredere se retrase cu totulu din sgomotulu lumei, si tóta atragerea ce-i mai remase, si-o rezervà pentru pisic'a sa Mirand'a.“ Acésta matusia mi-conduse crescerea. Am invetiatu a fierbe, a cósé si a cetí cu repediune psalmii cari finiau sér'a fia-carei dile. Si catra mine erá matusi'a mea neamicabila si morósa, dar eu nu simtieam lips'a unui simtiementu caldurosu, pentru-cá inca nu-lu conosceam. De timpuriu am invetiatu a tacé si a me ocupá cu mine insa-mi, cá-ci matusi'a mea erá deprinsa a lucrá, dar nu a si vorbí, si acést'a linisce pedanta a trecutu si la mine.

Erám de 14 ani, candu in o deminétia aflai pre matusi'a mea mórta in patu. Nu-ti voiu spune nimicu despre dorerea mea, pentru perderea unei persóne, in care se cuprindeá intréga mea familia. La inmormentarea matusiei mele vení unu domnu, pe care nu-lu mai vedusem nici odata, si me conduse in cas'a sa. „Aici, — díse elu, recomandandu-me sofei sale, o muiere seriósa si rece, — aducu fiic'a sororei mele; sè-i fii mama, cá sè uite serman'a, cá e orfana.

— Ce? cugeti cá voiu primí in cas'a mea pe o ratecita? Nu avemu destulu necasu cu ai

nostru cei 6 copii? — dîse nou'a mea matusia seriósá, si-mi aruncá o cautatura turbata.

— Suntemu destulu de avuti cá sè potemu nutrî 7 copii — dise unchiulu meu blandu, — si — adause elu apesatu — de aci încolo Elen'a va fi copil'a nóstra.

La ce sè-ti mai repetiescu celalaltu diologu intre acesti doi consorti? Destulu, cá vo-inti'a unchiului se implinî, remasei in cas'a lui; inse autoritatea lui nu mergea asiá departe sè póta impededá de a nu indeplinî eu servitie umilitórie, si a nu audi la tóta ocasiunea, cá sum o cersitoria, ce mancu de pé mész'a indu-rării.

Unchiulu meu inse, alu carui caracteru eminentu invetiasem a-lu cunosce si a-lu pretiú, se încercá a me desdauná. Elu se fece profesorulu meu, — mi-cultivá sufletulu, si i dede o directiune mai nobila. In scurtu invetiasem tóte acele vérii mei invetiasera numai in de cursulu mai multoru ani. Cu câtu cuprindeamu inse mai iute acele, ce-mi deschideau o lume noua, cu atátu se mariá mai tare ur'a matusiei catra mine. Mam'a si fiii se încercara a-si resbuná prin o tractare dura. Invidi'a i impleá vediendu, cá esteruulu meu se invoiosiá prin cultivarea internului, fiindu ei toti bolnavi si nepotinciosi. Au fostu crude dîle acele, cari le-am traitu acolo. La tóte aceste se mai adause, cá murî bunulu meu unchiu, si cu elu se inmormentá unichulu mea scutu si aperare. Dupa mórtea lui cugetám, cá torturatorii mei se voru scapá de mine. Dar spre cea mai mare a mea mirare nu. Me tractau cu respectu si cu tandrétia. Nu me mai lasau se implinescu servitie umilitórie, si matusi'a mea me numiá numai „drag'a sa fiica.“ Acest'a schimbare neasceptata me facea sè me temu de ce-va infioratoriu. Si nu preste multu se adevérî ingrigirea mea. Cu gróza aflai, cá ea m'a destinatu sè fíu o victima.

Juliu, fiulu celu mai betranu alu matusiei mele, unu gârbovu de corpu, si unu demonu de anima, mi-impartesî in o di, cá elu me iubesce, si are de cugetu sè me iá de socia. Spaimantata Pam parasitu, si am cautatu pe matusi'a mea sperandu, cá ea me va aperá de dinsulu. Impartesindu-i cele intemperate, asceptai cu o gróza neesprimabila respunsulu ei. Ea surise, me netedi pe facia, si luandu-mi dreptu surprindere, dise cu compatimire: „Biéta orfana! Tu nu poti cuprinde fericirea ta neasceptata. Liniscesce-te inse, cá intru adevéru vei fi socí'a fíiului meu.“ — „Matusia! — strigai ingrozita, — cum poti intarî tu, cá lui

Juliu i-ar fi iertatu a legá de sine o fintia, pe care o ar omorî cu presinti'a sa? N'ai disu in-sa-ti, cá o óra in giurulu lui te bolnavesce pe mai multu timpu, si tu voiesci sè me legi de elu in veci?“ — „Creatura nebuna! — strigá matusi'a mea cu mania inflacarata, — dóra credi, cá sè fia elu sanetosu, te-asiu considerá démna de a-mi fi nora? Fíindu inse, cá e bolnavu, si neinctatu are trebuintia de ajutoriu si grige, voiescu cá tu sè-i fi muiere.

— Nici odata, — strigai iritata de totu contra indatinării mele tacute, si supuse. „M'ai potutu torturá, dar nu me poti silí a merge la mórte?“

— Inca te încerci a spune, cá nu vrei? Eu ti dicu, cá trebue sè vrei! — strigá ea schinteindu de mania, si lasandu cu greutate man'a ei uscata pe umerii mei. Ti-voiu aretá eu, cá trebue sè me asculti, cá-ci tu nu aibi pe nime, si esti in poterea mea. Acuma cara-te din ochi-mi, féta ratecita, in camer'a ta, celalalte le vomu mai vedé mane.

Mai multu tîrîndu-me, de câtu mergîndu, urmai acestei porunci. Pentru antái'a-óra de candu suferiam ajunsei la adevérat'a cunos-cintia o stării mele, fiindu cá erá vorb'a despre intrég'a mea viétia.

— Afara din acést'a casa! — mi-dictá simtiulu, — diu'a de mane nu trebue sè te mai apuce aici. Dar unde? — întrebá ratiunea. Ori unde, totu atát'a! — strigai iritata. „Am curagiulu a morî, dar nu voiu fi nici odata socí'a unui gârbovu. Facîndu-se nópte, eram unita cu propusulu meu. Mi-adunai pucinele lucruri ce le aveam in unu pachetu, si mi-am parasitu odai'a. Totulu erá in linisce. Nimicu nu se mis-cá in casa. Cu precautiune deschisei usi'a din fundulu gradinei, si mai aruncandu o cautatura pe cas'a care acum voiam sè o parasescu pen-tru totu-de-una, me grabí cu pasi repedi spre strad'a cea desiérta de ómeni. Unu simtiementu placutu me cuprinse esindu din orasiu fara a intelní pe cine-va.

Deja vedeam in imaginatiune ómeni iubitori, cari mi-oferiau scutu si locuintia. Acest'a ilusiune me parasî inse dupa ce cu încordarea poteriloru mele am fugitu mai multe óre ne-aflandu nici vre-o casa, nici ómeni, cari sè-mi stimpere setea mea ardietória cu unu pocalu de apa. Fara consolare priví in giuru. De re-întórcere nu potea fi vorba, nóptea erá intu-necósa.

(Va urmá.)

S A L O N U :

Despre femeile cochete.

De Sacher Masoch.

Frenesi'a Cesariloru a coloratu cu sange cartea istoriei, ér frenesi'a femeiloru cochete sangeréza salónele „societatiloru.“

Tóte femeile cochetéza, dar totusi nu tóte femeile sunt cochete; cà-ci si in „famili'a placuta a pisiceloru“ au locu langa ólalta in pace pisic'a pacinica, leopardóic'a, leóic'a si tigrulu-pisica.

Femei'a cocheta e unu Cesasuru femeiescu. Femei'a déca iubesce, inca nu e cocheta: nici femei'a, care doresce placeri, nu e cocheta. Cocheta e numai — cea vana.

Tóte femeile dorescu a placé, dar cochet'a voiesce a cuceri si a domni. A cuceri si a domni cu totu pretiulu, — éta evangeliulu Cesariloru si alu femeiloru cochete.

Pentru vanitatea barbatului este unu campu destulu de mare in viéti'a politica, militaria si bisericesca, in literatura, arti si sciintie, si in feluritele ramuui ale activitáti tehnice. Vanitatea femeiloru e inchisa in colivi'a angusta a vietii sociale.

Barbatulu póte ajunge la putere prin ingeniulu seu, prin cunoscintiele sale, prin activitatea, inriurirea si auctoritatea sa. Dar femei'a numai prin individualitatea sa. In acésta e puterea, noroculu si nefericirea ei: dar nu mai pucinu si pericolulu, care impresóra atátu pe ea, câtu si pe cei din giurulu ei. Ingeniulu ei, a inaltia la valóre acésta individualitate, e — cochetar'a.

Care e dar in adeveru cocheta?

Aceea, care in suprapretiurea ei, ca unu Cesaru, ar voi a-si innaltia persón'a sa dreptu icóna dumnediesca, si a carei vanitate si dorintia de cucerire nici odata nu se indestulesce, aceea femeia — care abuséza de puterea ei, e — cocheta.

Sè esaminàm carier'a unei din aceste!

Cá feta frumoza, tinera, incantatória, ea e regina in tóte balurile si seratele. Toti temâteza ambitiunea ei. Ea aréta dispretiu fatia de intregu seculu barbatescu, care stà inaintea ei si i se inchina in fracu negru, cu cravata alba, servitoresce si gârbovu, si care n'are alta datoria, decâtu a cere unu tour de la jocausi'a incantatória, si n'are alta chiamare, decâtu sè puna unu velu de metasa pe umerii rositi si incalditi, si din candu in candu sè-i servésca recoritórie si zacharicade.

Dar de odata in anim'a ei se ivesce o presupunere slaba, cà adeca sunt barbati si fara cravata alba, cari nu sunt nascuti spre a face regineloru de balu servitie de sclavi, si cà pan'acuma — ca copiii cu zacharicade — ea fu saturata numai cu complimente usióre. Atunce i plesnesce prin minte, cà cucerirea are si unu soiu mai frumosu, mai mare si mai seriosu, si atunce anim'a ei palpita pentru acelu anelasiu, care pentru femei e numai prim'a veriga din acea catusia, de care legati pe barbati, i pórtá — ca pe ursulu dantiatoriu — de nasu.

Cochet'a dara si-intréba anim'a, si éra-si numai vanitatea respunde. Barbatulu i apare ca mesur'a valórei sale, si numai vanitáti sale se inchina, déca e ca-

pabila a incatusia pentru totu-de-una pe unu barbatu onoratu si cu renume.

Astu-felu devine apoi ea nevésta tinera si frumoza.

Dar incetulu cu incetulu membrele ei devinu mai rotunde, spiritulu ei se inarméza cu taisiu picantu, ea ajunge farmecatória, periculósa, si e decisa a intrebuintia la tóta ocasiunea sabi'a ei puternica. Nu peste multu ea este proclamata regin'a salóneloru, incungiurata de adoratori si deprinsa a vedé pe toti barbati la piciórele sale. Fatia cu ea soldatulu si-perde curagiulu, diplomatulu si-scapa masc'a, si poetulu vede realizatu idea-lulu seu. Ea primesce tamâi'a si devotamentulu cu desinteresare. Prinde pe toti, fara sè se lase a fi prinsu. Nu se lasa a fi cucerita de nimene, cá ea cu atátu mai siguru sè póta cuceri pe toti. Cá tinera si frumoza, ea e virtuósa din ambitiune, si amabila pana la momentulu, in care vede cà este iubita, si in care totu-odata trage anelulu prin nasulu ursului. Dupa aceea in anim'a ei nu mai este indurare. Dar totu-si ea ride atátu de grátiosu si satiriséza atátu de amabilu. In sfirsitu din ambitiune ea devine si cruda, si pretinde sange.

Déca adoratorii ei se ucidu in duelu; déca cutare fantastu nefericitu se impusca pentru ea, déca numele ei apare misteriosu in colónele diuarielor, numai literile initiale séu insemnatu cu stea: déca scie, cà mamele si sociéle se temu de ea, — fati'a ei rosiesce de bucuria, ochii i stralucescu, si numai atunce simtiesce, câtu de fericita este ea in adeveru. Atunce se ivescu in internulu ei primele semne de frenesi'a cochetariei.

Dar si femeia Cesarina imbetranesce. Cu adanca infioreare baga de séma pe fati'a si fruntea ei prim'a cretiea. Adoratorii incetulu cu incetulu disparu.

O femeia inaintata in etate, numai atunce are valóre, si si lumea numai atunce o iubesce, déca are anima buna.

Asia apoi ea devine frivola — din ambitiune, si stéu'a ei — care erá p'aci sè apuna — incepe a straluci de nou, si in privinti'a lucórei intrece pe tóte celelalte stele.

Barbati se lupta intre sine, spre a poté portá lantiurile ei; tinerimea grabesce, sè primésca jugulu dulce, si déca pan'acuma tóta lumea numai i se inchinú, din momentulu acest'a o adóra cá pe o dieitia; sangele curge peraié pentru ea, si o suta de sclavi zacu inaintea ei, cá si la piciórele unei sultane.

Stéu'a de norocu a unei asemene femei numai incetu, fórte incetu, palesce. Ea e din di in di mai amabila si mai buna la anima. Nu are pedece, nu siovaesce si nu cunósce greutáti. Manierele si imbracamintele sale din ce in ce sunt mai supriindietórie. Ea voiesce cu totu pretiulu a cuceri, si timpu indelungatu ea departéza si instrainéza pe toti adoratorii — de la fetele sale.

Dar corf'a magica a artii sale in urma se desierá.

Cà-ci éta de odata ea baga de sama desperata, cà toti se apropia de ea cu stima adanca, si barbatulu ei chiar la timpulu seu o face atenta cu tóta energi'a, sè nu faca de risu pe amendoi. Prin acésta procedura devine apoi si a dóu'a óra virtuósa.

In momentulu acest'a erumpe apoi in internulu ei

frenesi'a cochetariei. Ea crede, că barbatulu ei e gelosu, si chiar pentru acést'a ambițiunea ei se desfeteza multu la suferintiile intipuite ale lui. Firesce, că e asiá; numai barbatulu i-a pefugatu adoratorii. Că-ci ea scie bine, că si acuma e adorata. Dar biét'a femeia buna si suferitória trebue sè supórte cu resignatiune vointi'a tiranului seu. Fantasi'a ei e torturata de ideile cele mai curioase si mai necredibile.

Ea cetesce cu infocare convulsiva in tóte dilele diuariile. Că-ci in „acele“ inserate picante numai la ea se potu face alusiuni. Ori ce foiletonu socialu, care povesteste de o nevésta frumósa, numai despre ea póte sè sune.

Dupa parerea sa adoratorii ei toti stan in legatura cu diuaristii, cá prin ei in tóte dilele sè inavutiésca diuariile loru seci cu totu felulu de istorii interesante si pline de spiritu. Déca si-a perdutu o manusia, de siguru vr'unu adoratoriu a furatu-o. Nici nu dórme nici odata liniscita si nici odata nu se culca, fara d'a pune langa sine lamp'a si unu pumnalu persianu. Nóp-tea tardiu se descépta din somnu, aude miscare sub patu. Sare iute in picidóre si cu pumnalulu in mana cautu unu adoratoru.

Dar indesiertu! Cu anima palpitanda, cu gânduri multe 'n capu, ea se culca éra-si... Dar abiá si-inchide ochii, de nou aude o minare de a supra capului... O cuprindu florile. De sigurú vr'unu adoratoru desperatu a inchiriatu in etagiu o odaia lunaria, si acuma cu bratiulu seu sflederesce plafondulu, cá de-a supra sè póta veni josu.

Ea cunósce pe acestu persecutoru indresnetiu. Dinsulu e unu individu de positiune innalta, unu principe din cutare casa domnitória, dinsulu a furatu si manusiele ei, — si acuma ea voiesce sè strige ajutoriu, sè adune pe servitori, si i plesnesce prin minte, sè-lu acuse la curte. Inse, dorere! éra-si urméza o linisce de nópte, că-ci strigoiulu amorosu si fric'a ei, n'a fostu decâtu frenesi'a cochetariei.

Domniloru medici, ceremu pucinteju lécu in contra acestei bóle!

Josifu Vulcanu.

B o m b ó n e .

Unu betranu, care nu de multu a primitu o corfa frumósa de la o balerina, a tramisu acesteia numai decâtu o legatura de fênu.

Balerina se mania, si scrisé betranului urmatóriele síre:

— Scumpule amicu betranu! Am primitu fênu, si acuma te asceptu pe dta.

*

Diariulu „Figaro“ a copiatu acésta inscriptiune de p'unu mormentu, din Bruxelles:

„Aici jace X. consiliaru actuale alu maiestáti sale regele Olandei.“

OE E NOU?

Maj. Sa imperatulu a incheiatu caletori'a sa de siese septemani in Dalmatia si s'a rentorsu la Viena la 14 l. c.

Regele Italiei a donatu sociei principelui de coróna germanu o diadema, facuta in stilu grecescu, dupa modelulu renumitei Stefana in colectiunea marchisei Campana, si o parechia de cercei totu dupa acelu originalu. Se dice, că ambele sunt câte unu capu-de-opera si principes'a Victoria le-a primitu cu multa bucuria.

Ce a ganditu domnisióra. Intr'unu omnibus din Berlin s'a furatu portfoiulu domnisiórei X. Ea numai decâtu alergá la politia si i spuse ce i s'a intemplat, si adause, că de buna séma unu tineru ce siedea langa ea l'a furatu. „N'ai simtitu nimica?“ — intrebá siefulu politiei. „Ba simtitu, că tinerulu se atinse de mine, si...“ „Nu l'ai ocaritu?“ — „Am ganditu, că vré sè-mi faca curte.“

Grozavia. Soci'a unui meseriasiu din Viena, Dorothea Markwarth, esi cu trei prunci ai sei la Dornbach, si se duse intr'unu otelu de acolo. Inchise usi'a, apoi si-spendiurá mai antáiu copilulu de 8 ani, dupa aceea si-otravi cei doi prunci mai mici si in fine si pe sine. Caus'a acestei fapte grozave e recél'a barbatului.

Iepurii au facutu paguba mare in ví'a unui locuitoriu din Gyöngyös. Elu dara s'a dusu la siefulu politiei de acolo de i s'a plansu. „Bucuros ti-voiu face dreptate, — respunse oficialulu, — numai sè-mi spuni numerii caseloru loru.“

Duplu seu nimica. Unu omu grasu intrá dilele trecute in o cafenea din Budapesta. Acolo chiar se jocá unu jocu hasardu. Dinsulu inca se puse la jocu. La impartirea prima câstigá. „Duplu seu nimica“ — dise elu. Si éra-si câstigá. Dinsulu repeti de nou: „Duplu seu nimica.“ Éra-si câstigá. Astfelu urmá de siepte ori, si intr'aceea elu câstigá o suma mare. Inse elu si atunce strigá: „Duplu seu nimica.“ Atunce inse perdú tóta sum'a. Intr'atát'a se superá, de lu-lovi gut'a.

Unu aeronautu din America vré sè faca cu balonulu o excursiune din New-York pana la Londra. Spesele caletoriei, 40,000 dolari, le va suportá unu englesu. Déca Donaldson va reesi a face acésta cale in restimpu de 48 de óre, va primí unu premiu de 20 mii dolari, — déca inse o face in timpu de 72 óre, va capetá 10,000. Déca va picá in mare, i se voru platí spe-sele de — ingropatiune.

Sinucideri la Paris. O mama s'a impuscatu in presinti'a prunciloru sei. Unu calciunariu si-a datu pistolulu implutu in man'a copilasiului seu de 6 ani, sè-lu descarce in fruntea lui; copilulu nesciindu ce face, ascultá porunc'a parintelui.

O descoperire archeologica. O descoperire de mare interesu pentru anticari, si mai alesu pentru egiptologi s'a facutu la Port-Said. Unu arheologu invetiatu acolo o pétra monumentalá a lui Thotmes III, sub domni'a caruia (1491 ani inainte de Isus-Christu) se presupune a fi avutu locu esirea israelitiloru din Egiptu. Inscriptiuniile deja descifrate a acestei petre continuu peste 400 numiri geografice, cari tóte se potu recunósce si cari apartínu cea mai mare parte Arabiei, Armeniei, Nubiei si tiermuriloru Mediteranei.

Intr'unu spítalu din Paris se afla actualminte in cautarea doctoriloru o féta de 25 ani, isbita de ca-talepsia. Ea a statu diece dile cá mórtá: respirarea abiá se mai simtia, anima-i batea, dar nici unu semnu de miscare in membrele corpului. In acestu timpu n'a mancatu si n'a beutu nimicu. Caldur'a corpului a statu aprópe la 38 grade si pulsulu batea regulatu de la 64—76 pulsuri pe minutu. — Dupa 10 dile bolnav'a s'a desceptatu, dar fara sè aiba ratiune: visá si nu respundea

la întrebările ce i-se adresau. În urma a ecadiutu érași în starea cataleptica. (Rom.)

O pacalitura. Nu de multu în New-York unu tineru elegantu îmbracatu se uitá la espositiunea înteresanta a unui negutiatoriu. Din întemplantu trecu p'aco unu omu beatu și lovindu-se de tinerule, acest'a sparse stiel'a cea mare a espositiunii. Apoi beatulu o luá la fuga și disparu. Negutiatoriulu esi indata din prevalia, și poffi de la tineru pretiulu sticlei sparte, 400 de dolari. Acest'a se escusá, cá dinsulu nu e de vina, ci omulu beatu carele a fugitu. Inse negutiatoriulu lu-luá de scurtu. Apoi intrara amendoi în prevalia. Acolo tinerulu i díse: „Eu n'am bani.“ Sum oficialu la o societate de asiguratiune. Tocmai treceam p'aice, sè în-schimbu unde-va o nota de 1000 dolari. Totu-si, éta ti-oferu 200 de dolari, sè-mi dai pace.“ Negutiatoriulu, carele nu sperá sè capete vr'o rebonificare, se invoi bucuros. Elu primí not'a și rentorse tinerului 800 de dolari. Numai dupa departarea tinerului bagá de séma negutiatoriulu, cá not'a e falsa. Va sè díca, tinerulu și bétulu au fostu întielesi la olalta.

De dóue ori pacalita. Ultimulu nr. alu diuariului „Figaro“ publica urmatóri'a istorióra: Dómn'a Isembert, o dama avuta în orasiulu Nancy, esi dílele trecute la preambulare, pana candu guvernanta ei remase singura a casa. De odata cine-va batú la usia. — „Intra!“ Unu tineru îmbracatu elegantu se infatisiá în usia, adncéndu unu cartonu. „Domnisióra, aice aducu dantelele pe cari dómn'a Isembert le-a cumperatu la noi.“ „Multiamu.“ „Éta si socotél'a, domnisióra, în suma de 54 franci 80 centime.“ „Dar eu n'am decátu o nota de 100 franci.“ „Cu iertarea dtale m'oiu duce s'o în-schimbu.“ Dómn'a Isembert sosi a casa; grozava descoperire pentru biét'a guvernanta; dómn'a n'a cumperatu nimica, tinerulu nu s'a rentorsu și cartonulu nu continea decátu diuarie vechi. Politi'a a facutu ale sale, dar în-sedar... De alta-data dómn'a Isembert esi érași la preambulare... éra-si batú cine-va la usia si intrá unu tineru cu unu cuferasiu (giamantanu) în mana. — „Sum commis la orologeriulu M. X. si aducu —“ „Ah, în adevéru, te rogu ocupa locu.“ Peste cincí minute intrara doi politísti, cari apucara pe tineru. „Dar, pentru Dumnedieu, domniloru, dati-mi pace; eu sum tramisu aice în firma M. X.“ „Da, te cunosc, însielatóriule“, — replicá guvernanta, — duceti-lu, dloru!“ Dusu la politia, acolo apoi elu adevéru, cá este commis la firm'a numita, unde dómn'a Isembert a si cumperatu unu orologiu, pe care l'a adusu a casa tinerulu. Biét'a guvernanta acuma nu scé de care pacalitura sè se supere mai tare? de cea d'antâiu séu de a dóu'a?

Bismarck nu se mai póte preamblá în gradin'a de la palatul cancelarialu. Caus'a e, cá de unu timpu încóce o multime de englesi au închiriatu ferestile palatului si de acolo se uitau cu nesce lorgnete mari la vestitul „omu de feru“, ceea ce pe dinsulu lu-généza fórté.

Espeditiunea englesa la polulu nordu. Pregatirile pentru plecarea espeditiunii polare englese se apropia de fine. Toti membrii espeditiunii sunt adunati la olalta. Din tóte partile sosescú daruri pentru ei. În-tre altele ei au primitu o multime de instrumente musicale si carti de jocu, destinate a si face distractiune în serile de iérna. Pe fia-care vaporu se afla si câte o biblioteca de 400 de tomuri. S'au denumitu si doi cape-lani pentru acésta espeditiune.

Din Budapesta pana la Paris calare. Fedor Zuboviciu, carele în anul trecut a calaritu din Viena pana la Paris, si-a capetatu unu rivalu. Acesta e unu oficiéru la husari, si lu-chiama Pavelu Salvi. Dinsulu s'a remasitu, cá în decursu de 15 zile — în câtu timpu Zuboviciu a calaritu din Viena la Paris — va calari din Budapesta la Paris. Elu dara promite a face totu în acel'a-si timpu o cale cu 36 de mile mai lunga, adeca de totu 225 de mile. Va sè díca în fia-care di câte 15 mile, totu pe acel'a-si calu.

Nenorocire pe apa. Din N. Ujfalu se scrié, cá unu pescariu de acolo tocmai atunce a voitu sè tréca Dunarea cu o luntre, în care se aflau 14 ómeni, candu vaporulu plecá de acolo. Candu inse luntrea ajunse în mijloculu apei, valorile o restorna si toti caditura în Dunare. Matrozii din portu numai decátu grabira în ajutoriulu, celoru nenorociti, si reesira a scapá pe toti, afara de unulu. Curiosu, cá numai acestu unulu a scíutu notá.

O drama familiaria s'a petrecutu dílele trecute pe puntea dintre Pesta si Buda. Unu plugariu si soci'a sa viniau pe punte certandu-se. De odata barbatulu esclamá: „Eh! ce folosu de asiá viétia ticalósa!“ Si dupa aceste vorbe elu sari în Dunare. Soci'a sa se spariá si desperata strigá ajutoriu. Dar în-sedar, barbatulu peri în valorile apei.

O positiune grozava. Unu diariu din New-York publica unu raportu despre mórtéa a 34 de ómeni din Neufundland, cari au moritu pe ghiaci'a marii de frigu si de fóme. Dinsii erau toti locuitorii insulei St. Mary. La 2 martie ei observara unu brigu în departare de 2½ mile, opritu în ghiatia. Alergara toti acolo, sperandu a câstigá ce-va. Sér'a sosira la locul doritu. Rentorcéndu-se catra insula, spre cea mai mare îngrozire a loru, aflara, cá ghiati'a la unu locu s'a crepatu si ei nu se potu întórce. Nóptea sosi si pana diminéti'a siepte insi înghiatiara. Nóue insi se pusera pe o tabla de ghiatia notatória, sperandu cá aceea va merge catra insul'a loru. Dar se însielara amaru, trei zile si trei nopti caletorira ei totu asiá, pana candu siese insi înghiatiara, pe cei trei i primí o corabia. Cei 18 remasi la brigu acceptara acolo diece zile în-sedar. Apoi murira toti.

Finantiulu inca manca friptur'a de gasca. Despre acestu adevéru s'a convinsu de curendu unu locuitoru din Tura. Din ura catra finanti, elu si-a numitu canele „Finantiu.“ Acestu Finantiu intr'un'a din noptile trecute i-a sugrumatu 15 gásee, dintre cari a si mancatu dóue.

Urmatoriulu lui Dobosiu. În partile pe unde a furatu si jefuitu Dobosiu mai multu, adeca în partile Dobritinului, s'a si ivitu unu urmatoriu alu lui. Acest'a e Sós Pista, care nu de multu a fugitu din temniti'a de la Muncaci. Dinsulu a voitu sè jefuiésca dílele trecute pe unu domnu din Nádudvar, inse acest'a fiindu înainte însciintiatu, l'a acceptatu cu armele 'n mani. Sós Pista ivindu-se la domnulu acel'a nóptea, fu intimpinatu cu o impuscatura, si în urmarea acesteia elu o tull la fuga.

Biserica si scóla.

Principele de Wales a tienutu instalarea Sa ca mare-maestru alu zidariloru liberi la 28 aprilé. Principele însu-si a tinutu o vorbire lunga catra „frati.“ — Tóte locele mai renumite din Anglitéra, Scoti'a, Irlan-

di'a, Svedi'a si Itali'a au fostu represintate. Serbarea se incheià cu unu banchetu.

Literatura.

✧ **Anunciu literariu.** Tomulu alu II diu „Poesiile po porale romane“ respective: „Doinel si horele“ adunate de subsemnatulu, cari aveau sè esa inca in anulu trecutu (1874) de sub tipariu, dupa cum s'a fostu anunciatu prin foi, au aparutu acuma si se potu procurà de-a dreptulu de la subsemnatulu. — Tomulu intregu constà din 16 còle de tipariu in 8° cuprindindu 193 doine si 60 hore. Pretiulu cu postu-portu cu totu e 1 fl. 10 cr. v. a. Colectantii primescu de la 10 esemplare unulu gratis. Fiindu cà pana acuma inca nu mi s'au inapoiatu nici un'a din còlele de prenumeratiune la „Doinel si hore“, de aceea sunt rogati toti on. domni, carora li s'a tramisu vre un'a din aceste còle sè mi le întorca câtu mai de curendu, cà sè sciu cui potu tramite ce-va si cui nu. Asemene sunt rogati si toti domnii aceia, carii si-au procuratu tomulu I. sè nu-si retraga succursulu dsale, ci sè me ajutòre si cu procurarea „Doineloru si Horeloru“, cà asià, platindu-mi spesele tipariului câtu mai de graba pentru tom. II. sè potu pasi la publicarea, tom. III. adeca a „Satireloru.“ Cernauti in 21 Prieru (3 Maiu) 1875. Simeonu Fl. Marianu teologu.

✧ **Dlu B. P. Hasdeu** a scosu de sub tipariu nr. 2 diu important'a sa publicatiune intitulata: „Principiele de filologi'a comparativa ario-europea“, cu esplancațiuni la istori'a limbei romane. Abonamentulu se face anualu, pentru noi din còce de Carpati, cu 7 fl. Fia-care volumu va cuprinde peste 400 de pagine.

✧ **O carte de rogatiune.** Dlu Vasiliu Vancu, preotu in Portelecu (Satumare) a datu sub tipariu a trei'a editiune din opulu seu „Lumin'a Credintiei“, care de asta-data va aparé inavutita. Pretiulu de prenumeratiune 30 cr.

✧ **„Albina Pindului“,** redactoru Gr. H. Grandea, anulu alu IV-lea, a aparutu la Craiova si ese de dòue ori pe luna. Pretiulu abonamentului pe unu anu este 20 franci. Brosiur'a de la 15 aprile cuprinde: Precuven-tare, Europa orientala, Scòlele macedonene, Nunt'a la Albanesi, Convorbiri literare: poesi'a germana si Gòthe, Poesi'a erotica la Greci, Caracterulu si scrierile lui Edgar Quinet, Convorbiri artistice: espositiunea artistiloru din 1874 in Bucuresci, Poesii: Ode din Safo si Anacreon, — Sentinel'a din Buda, — Desceptarea, — Doi nebuni.

✧ **A aparutu in Bucuresci** o nòua fòia literara si sciintifica, lunara, purtandu titlulu „Acera romana.“ — Primulu numeru — precum ni spune „Romanulu“ — contine mai multe poesiì de A. Draghicescu si Dimitrie Constantinescu.

T e a t r u.

✧ **Din Clusiu** primimu urmatòri'a insciintiare: Societatea de diletanti a stud. romani din Clusiu a datu dòue representatiuni teatrale: un'a la 14/26 apr. in beneficiulu societàtii de lectura a studentiloru romani de la gim. rom. c. de acolo, in ordinea urmatòria: 1) „Stefanu celu mare si mum'a lui“, poesià de Justinu Popfii, declamata de Ionu Haragosiu. 2) „Albu séu rosiu?“ comedía originala intr'unu actu de Iosifu Vulcanu. 3) „O privire de pe Carpati“, poesià de Muresianu, decla-

mata de Teodoru Mihali. 4) „Din rescòl'a lui Horia“, comedía originala intr'unu actu de Iosifu Vulcanu. A dòu'a representatiune — in beneficiulu societàtii diletanti (care societate asemene stà din câti-va membri ai societàtii de lectura) — s'a datu la 2 maiu st. n. in ordinea urmatòria: 1) „Movil'a lui Burcelu“, balada poporala de V. Alesandri, declamata in costumul tieranescu de Ionu Haragosiu. 2) „Cuiulu in parete“, comedía originala intr'unu actu de V. Alesandri. 3) „Glasulu unui romanu“, poesià de A. Muresianu, declamata de Teodoru Mihali. 4) „Florinu si Florica“, vodevilu nationalu intr'unu actu de V. Alesandri. Tòte piesele au reesitu cu succesu imbucuratoriu. Publiculu si-a esplanatu mai de multe-ori placerea prin aplause numeròse, si s'a departatu fòrte multiamitu din sal'a representatiunii. Dintre diletanti au escelatu mai alesu: Dn'a Maria Cristea n. Centea, dsior'a Elena Radeanu, dnii V. Filipu, I. Gavrusiu si A. Orianu.

✧ **Teatrulu celu mare in Bucuresci.** La 23 aprile, in beneficiulu dlui M. Millo, se represintà pentru prima óra pies'a: „Chiriti'a in balonu“, vodevilu intr'unu actu, compusu acum nou de dlu V. Alesandri. Dlu M. Millo, jocà rolulu C-nei Chiritia. Spectacululu se incepù cu pies'a: „Criminalulu“, vodevilu in dòue acte, prelucratu de dlu M. Millo.

✧ **Teatrulu circu in Bucuresci.** Compania dramatica represintata si dirigiata de dlu M. Pascaly represintà la 18 aprile, pies'a „Rotarulu“, comedía-drama nationalu in 4 acte de M. Pascaly, ér la 29 aprile, pies'a „Jianulu“, prelucrata din nou de dlu M. Pascaly, drama nationala in 5 acte. In curendu, pentru aniversara de 100 ani, „Rapierea Bucovinei“, drama istoric-nationala in 8 tablouri, compusa d'unu comitatu de autori dramatici romani.

✧ **Sciri teatrale din Viena.** In Viena e mare crisa teatrala. Oper'a comica a cadiutu si teatrulu stà inchisu. Artistii nu si-au primitu lefile. „Stadtheater“ asisdere a facutu bancruta si acuma liquidéza. Teatrulu celu mare de opera are unu deficitu inspaimantatoriu, si Jauner de la Carltheater fu chiamatu a-lu scòte din perire. Numai Carltheater infloresce. Vienesii se temu, cà la véra numai acestu teatru va fi deschisu.

M u s i c a.

✧ **Opereta romana.** Cetimu in „Romanulu“: Afiamu, cà trup'a francesa a pusu in repetitiune o opereta scrisa d'unu Romanu, a careia musica este compusa totu de autorulu libretului. Titlulu piesei este: „Les folies littéraires.“ Afisiurile anuncia acésta representatiune pentru Dumineca la 20 aprile, nu inse la teatrulu celu mare, unde jóca trup'a dnei Keller, ci la sal'a Bosel. De ce? Déca suntemu bine informati, acésta opereta a 'ncercatu de la inceputu tòte pedecelile posibile, si in fine a fostu oprita d'a fi data la teatrulu celu mare, sub cuventu cà face óre-cari alusiuni, contra carora, pe câtu scimu, autorulu protesta din tòte puterile sale, dicéndu cà nici prin gandu nu i-a trecutu a face asemeni alusiuni. In fine, dupa o miia de peripetii, anunciata pentru sal'a Bosel, adi candu mai tòte locurile sunt deja luate, ni se spune cà tòte mijlòcele sunt intrebuintiate cu cea mai mare activitate pentru a opri represintatiunea. Óre crim'a cea mare a operetei se fia cà e compusa d'unu Romanu? Este óre bine cà de frie'a unoru alusiuni, cari potu sè nu fia de câtu o parere amagitòre, séu, chiar d'aru fi, sè n'aiba nimicu necu-

viinciosu, sè se descuragieze si desguste aceia cari, incuragiati, pòte c'aru ajunge sè contribuiésca, fia si câtu de putinu, la o inavutire literaria ?

Industria si comerciù.

O espositiune de dantele de siguru e unu magnetu fòrte atragatoriu pentru dame. O astfelu de espositiune s'a facutu de curendu in palatulu de cristalu din Londra. Ea contine o colectiune de dantele a ex-imperatesei Eugenia, a principesei de Wales, a principesei dé Edinburg si a altoru dame din aristocrati'a englesa.

Din Timisóra se scrie, cà trasarea calei ferate Timisór'a-Orsiova s'a inceputu si se lucrèza cu multa diligintia. Junctiunea de catra Ardealu inse are sè se faca mai de graba. Din Brasiovu se scrie unui diuaru ungurescu, cà acolo au si sositu multi lucratori italiani, spre a lucrá lâ calea-ferata, ce va legá Transilvani'a cu Romani'a.

F e l i u r i t e.

Durat'a espositiuniloru mari. Deschiderea viitòrei espositiuni universale de la Filadelfia dà unu interesu de actualitate statisticea urmatòre: Marea espositiune din Londra de la 1851 incepù la 1 maiu si nu se terminà de câtu peste 141 zile mai tardiu, afara de Dumineci. Numerulu visitoriloru s'a radiecatu la 6.039,195, si intràrile au datu cifr'a de 10.608,060 franci. Espositiunea universală din Paris de la 1855 se deschise la 16 maiu si se inchise la 200 zile mai tardiu, cuprindèndu-se Duminecele. Ea fu visitata de 5.162,330 persòne, ce produsera suma de 3.202,475 fr. Espositiunea internatională din Londra de la 1862 statù deschisa de la 1 maiu timpu de 171 zile, afara de Dumineci. Visitorii fura 6.211,103 si produsulu intrariloru fu de 10.213,250 franci. Espositiunea universală din Paris de la 1867 se deschise la 1 maiu si nu-si inchise portile de câtu dupa 217 zile cu Duminecele. Numerulu visitoriloru se urcà la cifr'a enorma de 8.805,991, si produsulu intrariloru se radicà la 10.518,375 fr. In fine espositiunea universală din Viena de la 1873, inceputa la 1 maiu, statù deschisa 186 zile cu Duminecele. Ea primi 6.740,500 visitori, a caroru intràri adusera cifr'a de 5.161,950 fr.

O noua espeditiune in marile arctice. In acèsta prima-vèra va plecà o noua espeditiune pentru marile arctice sub directiunea profesorulu Nordenskiöld. Cheltuelele intreprinderii sunt acoperite de unu negutiatoriu bogatu din Gothemburg. Espeditiunea va parasì cu probabilitate portulu Tromsoe, unulu din orasierele cele mai septentrionale a Norvegiei, in primele zile a lui iunie, si se va indreptà de acolo spre Noua-Zemlia, unde se voru consacrà mai multe zile pentru cercetàri geologice, botanice, zoologice si etnografice; apoi, de se va poté, in a dáu'a jumetate a lui augustu, espeditiunea va plecà spre capetulu septentrionalu alu insulei, de unde voru plecà escursiuni spre a esplora partea de Nord-Vest a mariloru polare, mai pucinu cunoscuta de câtu partea meridionala. Aceste escursiuni voru avé de objectu si de a ajunge la imbucaturele Obului si a Jeniseiului, unde se gasescu cuantitati mari de

mamuti fosili si de alte animale preistorice. Déca voru permite ghiatiurile, profesorulu Nordenskiöld va parasì atunci vasulu, se va sui pe unulu din aceste fluvie in-tr'o imbarcatiune specialu construita pentru acestu scopu, si se va întorce la Stockholm prin Siberia si Rusia; in acestu timpu vasulu se va întorce la Tromsoe prin strimtoarea de Kara. Se crede cà caletoria se va terminà in octomvre, dar nav'a va luà provisiuni pentru 14 luni. De si regiunile ce va visità espeditiunea au fostu percurse de venatorii de balene norvegiani, totusi, din punctulu de vedere sciintificu, totu sunt o terra incognita. Astu-felu, de esemplu, nu se scie inca déca marea de Kara este unu basinu de apa sarata, fara flora si fauna, ca tierrii Spitzbergului, seu déca, ca Baltic'a, nutrescu câte-va plante si animale. Nici unu invetiatu n'a pusu inca piciorulu pe insul'a numita „insula Alba la gur'a Obului“; còsta occidentală a Nouei-Zemli n'a fostu nici odata explorata. Este dar cine-va in dreptu a s'acceptà de la acèsta espeditiune la rezultate importante din punctulu de vedere sciintificu. (Vóc. Cov.)

Suvenirea mortiloru.

Eleonora Popu n. Valeanu, soci'a dlui Vasiliu Popu parocu in Busiacu, (comit. Satumare,) a repausatu in florea etatii sale.

Iosifu Craciunescu, unu preotu binemeritatu, in comun'a Chinesu in Banatu, a repausatu in etate de 63 ani, lasandu in doliu adancu numerós'a lui familia.

G h i c i t u r a.

De I. P. Popiliu.

Sum regin'a — Amorului,
Locuint'a dorului,
Ori si ce mari simtieminte
Si oftàrile ardinte
Tòte isvorescu din mine,
Multe lacrami si suspine
Si-au originea loru
Din maretulu meu isvoru.
Sum regin'a, ce domnescu,
Preste simtiulu omenescu;
Regii si 'mperatii tari,
Ce pòrta resbele mari,
Nu me potu pe mine 'nvinge
Nici prin focu, dar nici prin sange,
Si ei inca mi-se inchina,
Cà eu sum si-a loru regina.
Liter'a mea penultima
Pune-o 'n positiunea prima,
Si astfelu de me cetesci,
O furia dobandesci,
Ce insetosièza tare
Dupa crunta resbunare,
Si pe unde ea va fi,
Pacea nu va infiori.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tierci nr. 39.